

| Tetováció a büntetésvégrehajtásban

Tanulmányunkban a tetováció előfordulásának törvényszerűségeivel, megjelenési formáival, a motívumok információértékével és csoportosításának lehetőségével foglalkozunk. Hiszen a büntetésvégrehajtás gyakorlatában a tetoválás problémája a mindennapi valóság ténye.

Huszár György 1932-es és Kovács Ákos 1986-as felmérésének összevetéséből kiderül, hogy a Szegedi Csillag Börtönben (ma Szegedi Fegyház és Börtön) 12%-ról 77%-ra növekedett a tetovált elítéltek száma. Ha kiegészítjük ezt másik négy intézet adataival, akkor 66%-os tetováltsági arányt rögzíthetünk 1986-ban. Ez rendkívül nagy szám! Az átlag magyar népességnek ugyanis csupán 3–5%-a visel valamilyen tetovált motívumot.

Mielőtt ismertetnénk konkrét vizsgálatunk eredményeit, tisztáznunk kell, hogy mit is értünk tetováláson. Bodrogi Tibor meghatározását vettük át, aki a testművészet egyik ágának tartja, és azt két nagy csoportra osztja. Az első csoport mozgatható elemekből áll: ruhákból, ruhadíszekből, ruhán viselt ékszerekből. Ide sorolható az arc és testfestés, a hajviselet, a szőrzetek növesztése, illetve eltávolítása, a fogak lakkozása, stb.

A testművészet másik csoportját olyan eljárások alkotják, amelyek a testen végleges módosulásokat idéznek elő. Ezeket összefoglalóan testtorzításnak nevezzük. Igen elterjedt válfaja a testtorzító eljárásnak a bőrfelület megváltoztatása. Ezt a tetoválás kifejezéssel foglaljuk össze. A továbbiakban ebben az értelemben használjuk a tetovációt.

A szó maga az európai nyelvekben James Cook első óceáni útjáról írt beszámolója nyomán terjedt el. E szokással Tahiti szigetén találkozott először Cook, s az ottani nevet „tatu”, Tatow formában angolosította 1769-ben. Később, már a XIX. sz. elején a tatoo írásmód terjedt el. A magyar tetoválni, tetoválás elnevezések a német Tatowiren, Tatowierung kifejezésekből származtathatók.

A tetoválás technikájáról és történetéről

A tetoválásnak világszerte három alapvető technikáját ismerik. A pont-, hegés és az ún. varrásos tetoválást. A *pont-tetoválás*nál olyan színező anyagot juttatnak az epidermiszbe, a legfelső bőrrétegbe, amely vegyi sajátosságainál fogva eltávolíthatatlan. A pont-tetoválás világszerte egységes technológiájával ellentétben a *hegtetoválás* különféle variációi ismereteseek.

Az osztályozás alapja a létrehozott heg negatív vagy pozitív volta. A negatív hegnél a bőrt oly módon vágják be valamilyen éles eszközzel, hogy a kívánt minta kirajzolódjék, de ne emelkedjék ki a bőrből. A pozitív eljárás lényege, hogy a vágás után nem engedik a heget természetes módon begyógyulni, hanem a seb ismételt felszakításával, izgatóanyag bedörzsölésével vagy másképp a bőrből kiemelkedő hegeket ún, keloidokat hoznak létre.

A kaszterizáció, az *égetéses hegképzés* is ehhez a technikához sorolható. Ennél pl. kókuszdió golyócskává sodort rostját, bambuszszilánkot, parazsat helyeznek

a bőrre, ahol is meggyújtják, de a keletkezett sebet addig nem hagyják begyógyulni, amíg hegek nem képződnek.

A *vágásos tetoválás* a vágások hossza szerint különíthető el. A rövid vágás esetében a bőrt az ujjakkal csipik össze és emelik fel, vagy valamilyen szerszámmal magasra húzzák és azután kb. 0,75—1 cm hosszan (bambuszkéssel, borotvapengével, üvegcsereppel stb.) bevágják. Ez az eljárás többnyire kúp alakú vagy ovális hegeket eredményez. A hosszú vágásnál a bemetszés tetszőleges. A sebet mindkét eljárásnál felszakítják, és oly módon kezelik, hogy ceruza, ujj, esetleg hurka vastagságú hegek maradjanak vissza.

A *varrásos tetoválás*nál pedig festőanyaggal bevont fonalat húznak át a bőr alatt valamilyen vékony, hegyes tárgygal (pl. tüskével, halszákkal, tüvel).

A tetoválás legalább 8000 éve dívik. Franciaország, Portugália, Románia területén, Skandinávia barlangos, sziklás tájain csontból készült tüket, festéktartó tálatokat, és durván tetovált embereket ábrázoló szobrokat találtak. Csak sejteni lehet, hogy ezek a törzsi hovatartozást szimbolizálták, vagy esetleg más misztikus jelentésük volt.

Az ókori Egyiptomban a táncosnőket, az énekesnőket és a prostituáltakat tetoválták. A korai Görögországban a nemesség jeleként, a bátorság bizonyítékeként fogták fel, később azonban a rabszolgák, illetőleg a bűnösök azonosítására használták fel ezt az eljárást. A rómaiak eleinte barbár szokásnak tartották a tetoválást, majd érdeklődni kezdtek e művészet iránt, de csak rövid ideig.

A tetováció tehát az őskortól kezdve létezik, természetesen változó népszerűséggel és jelentéstartalommal. Megítélése nemcsak az időben, hanem a térben is módosul. Japánban pl. ma is közkedvelt. Speciális klubok és modern show-rendezvények nyilvánossága biztosítja egy-egy művészi színvonalú alkotás „gazdájának” népszerűségét. Ugyanakkor hazánkban a deviáns jelenségek közé sorolja a közvélemény.

A tetoválás motivációi egy felmérés tükrében

1986—1987-ben felmérést végeztünk három bv-intézetben. Körülbelül 1000 elítélt lefényképezése után kezdtük el a kérdőíves adatfelvételt. A beazonosítást követően majd 600 értékelhető kérdőívfénykép együttes birtokába jutottunk. A kontrollcsoportba azonos létszámú, azonos büntetési fokozatú elítélteket választottunk ki véletlenszerű mintavétellel. Így pl. az első bűntényesek és a visszaesők aránya megegyezik a két csoportban.

Az eljárás korrektsége érdekében az ún. kriminalitási index is azonos volt a vizsgálati, illetve a kontrollcsoportban. Ez utóbbi index kiszámítható az első bűncselekmény elkövetésének idejéből, a visszaesés intenzitásának mértékéből, valamint az összbüntetési idő mennyiségéből. A csoportok összehasonlítását ezen index bonyolultsága megalapozottá teszi.

A kontrollcsoport adatait a fent ismertetett rendezőelvek betartásával a dr. Boros János által elvégzett „Elítéltek kategóriák komplex vizsgálata” kutatás 1984-es adatsorából választottuk ki, így természetesen tetovált elítéltek is bekerültek a kontrollcsoportba.

Az általunk feltárni szándékozott kérdéskör, a tetovációt kiváltó motivációs rendszer feltérképezése volt.

A vizsgált csoport tagjai nagyon felszínes magyarázattal szolgáltak. Egyetlen dolog tűnt ki bizonyosan, hogy az első tetoválások pillanatnyi ötlet hatására, önként jöttek létre. Egyetlen elítélt sem panaszkodott erőszakos tetoválásról, kábítószert és/vagy alkoholfogyasztás miatt fellépő eszméletvesztés alatti beavatkozásról.

A tetováció lehetséges motivációinak összegyűjtését Solymosi Katalin végezte el. A kiváltó okokat hat csoportba gyűjti:

1. Az önérvényesítés, az ego kifejezés szükséglete: vágy- és érzelembizonyítás, életérzés-megjelenítés, öngigazolás, individuális megkülönböztetés, törekvés a ki-sebbségi érzés feloldására, a vagánykodás igénye;

2. Az affiliáció, az indentifikáció szükséglete: szeretetigény, személyhez, csoporthoz való tartozás vágyának, illetve tényének jele, utánzás, hagyomány- és szokáskövetés;

3. A társadalmi integráltság szükséglete: a biztonságérzet, a társadalmi pozíció, illetve státusz igénye, a szereptisztaság követelménye, a normákhoz való igazodás, valamint a szembenállás, az oppozíció kifejezése;

4. Az idő strukturáltságának szükséglete: időtöltés, unaloműzés, az individuális idő folytonosságának (emlékezés, emlékeztetés) kifejezése.

5. A különböző ösztönimpulzusok kielevezésének szükséglete: agresszió, önki-fejezési vágy, szexuális szükséglet, kalandösztön, narcizmus, eufóriás hangulat, depresszió, alkoholfájdalom, narkós állapot, teljes elszemélytelenedés stb.

6. Az esztétika szükséglete: díszítés, divatkövetés, imponálási vágy, hiúság, igény a szépségre, a zavaró szépséghibák eltakarására. Ezek a kiváltó okok minden tetoválóra vonatkoznak. Miért alakult ki mégis a társadalmi átlagot sokszorosán meghaladó tetoválási gyakorlat a bv-intézetekben?

A válasz megfogalmazását a tetovált fogvatartottak néhány sajátosságának ismertetésével, és ezek taglalásával kezdtenék. Ha árnyaltabbá teszi a képet a kontrollcsoporttal való összehasonlítás, akkor a párhuzamos elemzés módszerével élünk.

A szándékos egészségrontás előfordulási gyakorisága szembetűnő különbséget mutat a két csoportnál. Valamennyi büntetésvégrehajtási fokozatban jelentős eltéréseket tapasztaltunk a tetováltak és nem tetováltak között. Legmarkánsabban a párhalmi minta mutatja ezt a tendenciát. Több mint háromszor annyian követtek el itt szándékos egészségrontást a tetováltak, mint az átlagos fogvatartottak. Ez az arány igaz a két csoport átlagára vonatkozóan is.

Am hiba lenne ok-okozat összefüggést keresni a tetováltság ténye és az elkövetett egészségrontás között. (A korreláció nem jelent kauzalitást!) A gyakorisági együttható önmagában nem értelmezhető ok-okozati viszonyként. A szándékos egészségrontást a büntetésvégrehajtási gyakorlatban mint valami segélykiáltást kell felfognunk. Az elkövető igyekszik kijutni valamilyen szituációból vagy el akarja odázni a fegyelmi felelősségre vonást, az esetleges büntetést.

Elképzelhető, hogy az elítélt — családi tragédia, vélt vagy valós sérelmek felnagyítása következtében — helyzetét teljesen kilátástalannak ítéli. Néha önmaga előtérbe helyezésének ennyire szélsőséges módját választja csupán. Cselekménye mindenképp jelzés értékű, akárcsak tetoválása. Ez utóbbival demonstrálhatja beilleszkedési szándékát, öndíszító igényét, esetleg levezeti valamilyen feszültségét. Azaz jelezni kíván valamit!

A hosszú időtartamú szabadságvesztés-büntetés tompít. Az egyén egyre elszigeteltebb, kitaszítottabb lesz. Életének valamennyi vonatkozása egyetlen helyre sűrűsödik. Tevékenysége óraműszerű pontossággal megszabott rendben zajlik. Érthető tehát, ha a külvilág bármilyen apró híre, tárgya — különösen, ha szubjektíve is érinti — az emlékképek révén hihetetlen gyötrelmet kelt benne. E feszültség szublimalálásának legkézenfekvőbb közege: saját teste . . .

Cserne István tetovációval foglalkozó tanulmányában kifejti a tú szúrásának feszültségoldó hatását. Párhuzamot von a csuklómetszés, valamint az önkezüleg elkövetett égési sebek fájdalma, az idegentest-nyelés, illetve az azt követő sebészeti procedúra sokszor hónapokig tartó fizikai megpróbáltatásai és a tetoválás között. Megállapítja, hogy azt a feszültséget, melyet a külső korlátozások kelte-

nek, illetve tartanak fenn az elítélben, paradox módon csökkenti az a fájdalom, melyet az egyén önmagának okoz. Úgy érzi, úgy valamelyest visszanyeri beleszólását a vele történő eseményekbe.

Az önmagukat tetoválók, illetve tetováltatók és a szándékos egészségrontást elkövetők önkárosító cselekedetei a fent vázolt folyamatoknak egy-egy sajátos állomásaként értelmezhetők. Az a tény, hogy a tetováltak esetében nagyobb gyakorisággal fordul elő szándékos egészségrontás, véleményünk szerint azt bizonyítja, hogy ezek az emberek nem képesek verbális úton kifejezni érzelmeiket, illetve feleslegesnek tartják a szóbeli kommunikációt. Rendszerint alacsony intellektussal bíró fogvatartottakról van szó, akik nem sajátították el a konfliktusok megoldásának, a feszültségek levezetésének társadalmilag preferált, azaz előnyben részesített módozatait.

A tetovált elítéltek iskolai végzettségét az alábbi százalékos megoszlás jellemzi. A felmért fogvatartottak 10%-a egyáltalán nem járt iskolába. Az általános iskola 1—3. osztályát a vizsgált populáció 6%-a, a 4. osztályt 12%-a, a 6—7. osztályt 15%-a végezte el. A többség, 51%, befejezte általános iskolai tanulmányait. Megkezdett, de be nem fejezett szakmunkásképzővel a tetováltak 2%-a, megkezdett, de be nem fejezett középiskolával 0,5% rendelkezik. Szakmunkásképző bizonyítvánnyal a vizsgálatba bevontak 3%-a, középiskolai érettségivel pedig csupán 0,5%-a bír.

Az adatok elemzésénél azonnal szembeütünk, hogy a vizsgált minta 10%-a egyáltalán nem járt iskolába. A nőknél ez a mutató 17%, ami önmagában is szocializációs problémákra, életvezetési nehézségekre és alacsony intellektusra utal. A tetováltak 42%-ának nincs általános iskolai végzettsége. A nők e kategóriában is kedvezőtlenebb helyen állnak, mert 48%-uk nem fejezi be a 8. osztályt. Írás és olvasás közben komoly nehézségekkel küszködnek. Érzelmeiket nem tudják szavakba foglalni. Verbális kultúrájuk szegényes.

Az általános iskola kijárása után a minta 6%-a tanul tovább. Jelentős részük büntetésvégrehajtási intézetekben fejezi be tanulmányait. A tetováltak átlagos életkora: 29 év. Az első bűncselekmény elkövetésekor még ugyanez a szám 23. Ami annyit jelent, hogy a fogvatartottaknak már a polgári életben el kellett volna végezniük az általános iskolát. Ezzel szemben a büntetésvégrehajtás beiskolázási adatai azt tanúsítják, hogy az érintett elítéltek kriminális pályafutásuk majd négy éve alatt, két-három iskolai osztályt intézeteinkben végeztek el. Könnyen belátható tehát, hogy az iskola csak rendkívül kis mértékben valósítja meg nevelő funkcióját a polgári életben.

A tetovált és a nem tetovált csoportok iskolai végzettségét összehasonlítva jelentős eltéréseket tapasztaltunk. Az előbbieket 6%-ával szemben az utóbbiak 21%-a folytatta az általános iskola befejezése után — valamilyen szinten — tanulmányait. A kontrollcsoport tagjainak 11%-a szakmunkás-bizonyítványt, 4%-a pedig középiskolai érettséget szerzett. Ezek az adatok arra utalnak, hogy börtönviszonylatban is igaz: a tetovált elítéltek iskolai végzettsége alacsonyabb szintű a többi fogvatartotténál.

A tetovált csoport és a kontrollcsoport tagjainak egyaránt 7-7%-a lát el közösségvezetői feladatokat az intézetekben. Ez az adat azt bizonyítja, hogy a testükön tetovált motívumokat viselő fogvatartottak ugyanolyan mértékben felelnek meg a formális vezetői beosztás követelményeinek, mint az átlagos börtönlakó. Ilyen jellegű képességeiket megkérdőjelezni tévedés volna részünkről.

Más a helyzet az informális vezetőkkel. A börtönszubkultúrához tartozók közül csak a hierarchia alacsonyabb szintjén állók folyamodnak a tetováláshoz, ehhez a fontosságukat hirdető látványos tanúságtételhez. Az informális struktúrában vezetői pozíciót betöltők zöme csak elvétve visel, s akkor is csak apró jelzéseket a testén. (Ezen észrevétel statisztikai bizonyítása még várat magára...)

A gyakrabban előforduló tetovált motívumok

A tetovációval foglalkozó szakemberek már 1922 óta (lásd pl. Cattani munkásságát, a Herber-féle tipológiát, La Cassagne elemzéseit stb.) próbálkoznak a tetovált motívumok kategóriákba sorolásával. Mi úgy igyekeztünk a motívumokat csoportosítani, hogy az ábrákból, szövegekből többé-kevésbé kiderüljön az egyén önmagához és a világhoz való viszonya. A tetovációkról készített fényképek elemzésénél tíz — úgymond tematikus — csoportba osztottuk az előforduló motívumokat.

1. *Desztuktív, romboló motívumok*: Szövegek: „halál a hűtlen asszonyokra”, „meghalsz”, „üss” stb. Ábrák: kés, revolver, keresztre feszített nő, bárd, harckocsi, rakéta stb.

2. *Szorongásra utaló motívumok*: Szövegek: „arat a halál”, „itt vágd el” (pl. nyakon) stb. Ábrák: temető, koponya, szellemalak, halál-, illetve ördögfej stb.

3. *A nemi élet motívumai*: Szövegek: „kivánlak”, „ez a tied”, „mars be” (pl. a nemi szerveken) „szex” stb. Ábrák: női akt, nemi aktus, holdon ülő meztelen nő stb.

4. *Az érzelmi kötődés motívumai*: Szövegek: „nélküled meghalok”, „gyermekeim értetek élek”, „szeretek . . .” (ha a tárgy meghatározott személy) stb. Ábra: nincs!

5. *Romantikus, nosztalgikus motívumok*: Szövegek: „viktória”, évszámok, nevek, „szeretek”-felirat önmagában, stb. Ábrák: Pálmafa, oázis, lebukó nap, hold, vitorlás hajó, kormánykerék, női, illetve férfi fej, állatfigura stb.

6. *Erőszakos önmeghatározó motívum*: Szövegek: „bűn az élet”, VCSE (Világ Csavargói Egyesüljetek), „megölni megtudtok, megtörni soha” stb. Ábrák: tör kigyóval, kétfejű sas, NATO-csillag, horogkereszt, boxkesztyű, SS-jelvény stb.

7. *Semleges önmeghatározó motívum*: Szöveg: nincs! Ábra: labda, pohár, hal, dominó, bányász, illetve határőrijelvény stb.

8. *A tetováció egyéb formái*: Szöveg gyanánt olvashatatlan feliratok, felismerhetetlen, besatírozott sorok stb. Ábrák: pók, karóra, gyertya stb.

9. *Börtönéletre utaló motívumok*: Szövegek: „bezárom”, „Szegedi Csillag”, „Tököl” (dátummal) stb. Ábrák: börtönrács, összebilincselte kéz, gumibot, paragrafusjel, nyilvántartási szám stb.

10. *Jelenkori ideálok — motívumokban*: Szövegek: „Edda”, „Illés”, az aranycsapat teljes névsora stb. Ábrák: Temesvári Andrea portréja, együttesek jelvényei stb.

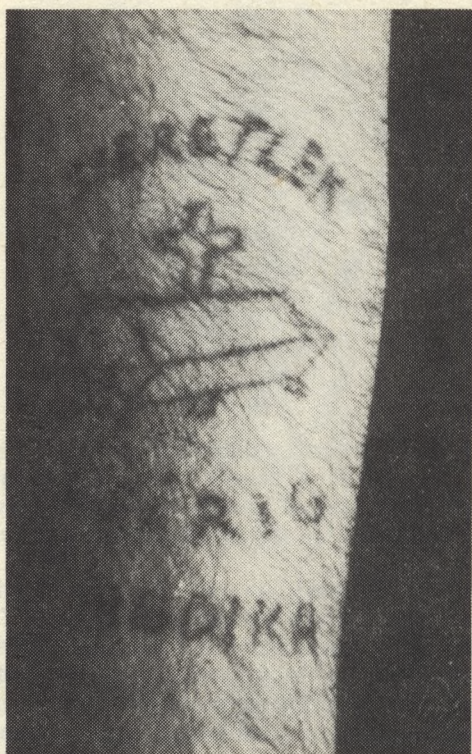
E példák a különböző csoportok legjellemzőbb motívumait tartalmazzák. A besorolásról azonban a mélyinterjúk több esetben kiderítették, hogy az általunk megfogalmazott tartalomtól merőben eltérő egyedi jelentést hordoznak.

A minta nagysága nem tette lehetővé számunkra, hogy minden fogvatartottal külön elbeszélgessünk a tetovált motívumok jelentéstartalmáról. Sok esetben viszont a megkérdezettek sem adtak érdemi felvilágosítást. A rajzok, ábrák esetében csupán néhányan tudták megfogalmazni, hogy miért épp az adott mintát tetováltatták magukra. A szövegeket illetően egyértelműbb helyzettel talákoztunk. A feliratok tudatosabban kerültek a fogvatartott testére.

A csoportosítás révén képet alkothattunk az egyes intézetek tetoválási gyakorlatának sajátosságairól. A tetovált motívumok átlaga a Szegedi Börtönben 7, a Pálhalmi Börtönben 9, a Szegedi Fegyházban viszont eléri a 13-at — a férfiaknál. A motívumok megoszlása nagyon egyenetlen. 29%-uk a bal karon, 24%-uk a jobb karon található. Azért itt, mert a demonstratív hatás e testrészen érvényesül a legjobban. A bal kar kitüntetett szerepét az öntetoválás magyarázza. Jobbkezes emberek sikeresebben tudják a bal karjukat tetoválni.

1

2

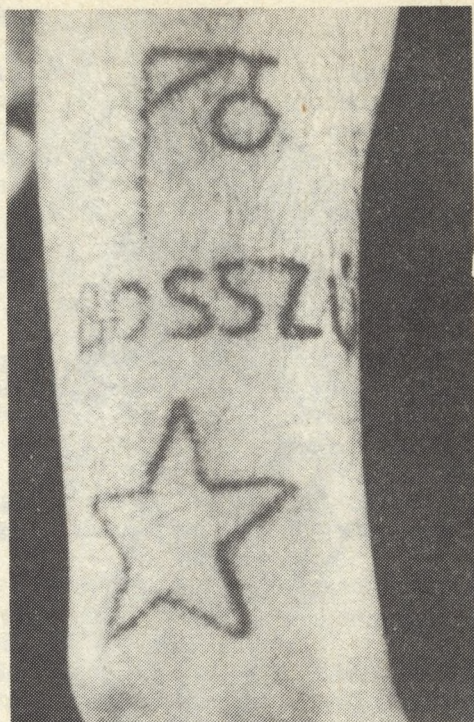
3

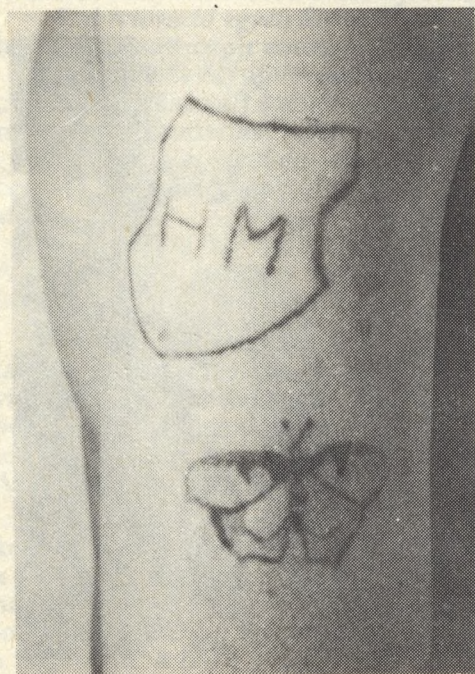
4

5

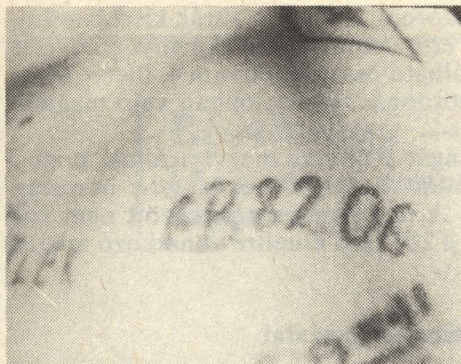
6

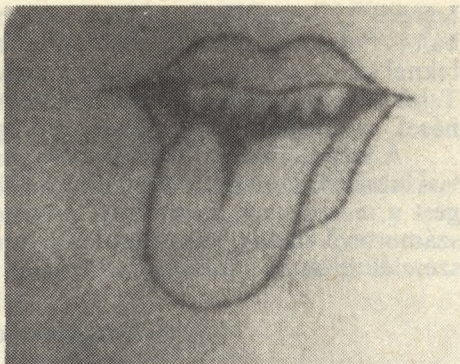
7

8

9

10

A kar után 12%-kal a mell vezet, hisz nagy szabad területet kínál és könnyen láthatóvá tehető. A hát és a láb tetoválásának viszonylagos gyakoriságát (a 3-4%-ot), a hát esetében a kevesebb idegvégződés, a lábnál a könnyebb megmunkálhatóság indokolja. Legritkábban a fejét és a nemi szervet tetoválják (ez 1-1%) csupán.

Ami a nőket illet, a Pálhalmi Fogházban az egy főre eső tetovált motívumok átlaga: 6. A két börtönfokozatnál 7-7. Legmagasabb a Kalocsai Fegyházban: 8. A motívumok a nőknél is leginkább a két karon helyezkednek el. A már említett ok miatt a bal kar 37%-os elsőbbséget élvez a 26%-os jobb karral szemben. A kézfej tetoválása 12%-os, feltehetően exponált helyzete miatt, a mell tetoválása 8%-os, tehát ritkábban díszítik, mint a férfiak. Terjedőben van, feltehetően erotikus indíttatásból, a csípő tetoválása.

A motívumok megoszlása kategóriánként

Témák	Férfiaknál		Nőknél	
	abszolút számban	százalékban	abszolút számban	százalékban
destruktív, romboló	54	2	22	1
szorongásra utaló	163	6	117	6
nemi életre utaló	143	5	36	2
érzelmet kifejező	748	27	199	58
romantikus, nosztalgikus	1024	36	261	12
erőszakos önmeghatározó	202	7	77	4
semleges önmeghatározó	68	2	28	1
börtönéletre utaló	78	3	63	3
ideálokat megjelenítő	14	1	11	1
egyéb tetováció	316	11	246	12
Összesen:	2800	100	1060	100

A férfiaknál legnagyobb arányban a romantikus motívumok fordulnak elő. Ezt az érzelmi kötődést kifejezők követik. A nők esetében is ez a két kategória vezet, csak a sorrendjük fordított. Mindkét nemnél a szinte gyermeki érzelmvilág magyarázza ezeket az adatokat. Magasnak számít az agresszív motívumok előfordulása is, ha összeadjuk a táblázat destruktív, romboló és erőszakos önmeghatározó motívumainak számát.

A kizárólag erőszakos bűncselekményt elkövetett fogvatartottak tetovált motívumainak száma nem magasabb, mint az átlag bűnelkövetőé. Úgy tűnik, tetteik-

ben élik ki brutalitásukat. Ezzel szemben a szorongásra utaló ábrák kisebb arányban (47%-uknál) fordulnak elő, mint a nem erőszakos bűncselekményt elkövetetknél (ahol ez a szám 63%). Ez a rajtuk található összes motívum 4, illetve 6%-a. Tehát a megélt agresszivitás csökkenti a szorongás tetovációkban való megjelenését, az elfojtott pedig növeli.

A tetovációk előfordulásának gyakoriságát elemezve megvizsgáltuk, hogy a visszaesések számával vagy a börtönben töltött összes idővel mutat-e összefüggést a motívumok mennyiségi növekedése. A férfiak és a nők között nem volt számottevő eltérés, ezért tanulmányunkban a 287 férfi elítélte vonatkozó adattal szemléltetjük az általános tendenciát.

A férfi fogvatartottak tetovációs adatai

bv-intézetben töltött idő hónapos bontásban	első bűntényesek			visszaesők			Összesen:
	elítéltek száma	tetovációk darab- száma	tetovációk átlag- száma	elítéltek száma	tetovációk darab- száma	tetovációk átlag- száma	
0— 12	12	58	5	—	—	—	5
13— 36	60	385	6	46	368	8	7
37— 60	22	110	5	34	312	9	7
61—120	26	240	9	63	957	15	12
120 felett	3	37	12	21	282	14	13
Összesen:	123	830	6,6	164	1919	11,5	8,8

Az első bűntényesek tetovációs átlagával, a 6,6-tal a visszaesők tetovációs átlaga, a 11,5 áll szemben. Noha a különbség jelentős, elhamarkodott dolog lenne pusztán ebből az adatpárból következtetéseket levonni. Az első bűntényes férfiak átlagosan 41 hónapot, a visszaesők meg 71 hónapot töltöttek eddig büntetésvégrehajtási intézetben. Valószínűnek látszik, hogy alapvetően a börtönben töltött idő határozza meg a tetovált motívumok mennyiségét. (A táblázatból kitűnik, hogy — azonos időkategóriákat alapul véve is — magasabb a tetovált motívumok száma a visszaesőknél, mint az első bűntényeseknél.)

Tanulmányunkban megkíséreltük a bv. intézetek fogvatartottainak tetovációit elemezni. Kialakítottunk egy kategóriarendszert, amelynek segítségével összegyűjtöttük a tipikus motívumokat. Azután összefüggést tártunk fel a börtönben töltött idő hossza és a tetovált motívumok mennyisége között. Bár a bőrre rajzolt minta kiválasztása túlnyomórészt pillanatnyi érzelmi állapot eredménye, magának a tetoválásnak a ténye, az ábrák-szövegek mögöttes tartalma metakommunikációs jelzés, s mint ilyen, adalék a fogvatartott megismeréséhez.

A tetoválás motívációs bázisának áttekintésére és az indítékok kitalálására is kísérletet tettünk. Megállapítva, hogy a kiszolgáltatottság keserű érzése, a referenciapontok tévoa keresése, a valahová tartozás igényének demonstrálása, a túlfűtött érzelmvilág, az alacsony iskolai végzettség mind-mind kifejezésre jut a testdíszítés ősinek és modernnek egyaránt nevezhető válfajában.

Következtetéseinket a tetovált fogvatartottak csoportjának vizsgálatából vontuk le. Ezért megállapításaink az egyedi esetekben nem állják meg mindig a helyüket. A motívumok szótárszerű gyűjteményét nem lehet egy csapásra megfejthetővé tenni, nem lehet rögvést receptté alakítani. Ugyanakkor a mindennapos nevelőmunka gyakorlatába illesztve egy-egy összefüggés komolyan előmozdíthatja, előrelendítheti a fogvatartott megismerését, s a vele való bánásmód eltalálását.

Ruzsonyi Péter